

<https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-24>

УДК (UDC): 378.091.3:159.942

І. П. ДЕНИЩУК, канд.пед.наук,
доцент кафедри психології, соціальної роботи та гуманітарних дисциплін
e-mail: innashpychak299@gmail.com , ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-9570>
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Рівненський інститут,
вул. Котляревського, 1в, м. Рівне, 33028, Україна

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Мета. Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічного потенціалу тренінгових технологій та визначення їх ролі у формуванні компетентностей здобувачів вищої освіти в умовах сучасного освітнього середовища.

Методи. У дослідженні застосовано комплекс теоретичних методів: науково-педагогічний аналіз, проблемний підхід, теоретичний аналіз наукових джерел, порівняння, узагальнення та систематизація, а також методи обробки результатів. Застосування зазначених методів дозволило комплексно дослідити педагогічний потенціал тренінгових технологій та обґрунтувати їх ефективність у формуванні здобувачів освіти.

Результати. У статті розкрито сутність тренінгових технологій як комплексу методів активного навчання. Обґрунтовано доцільність використання тренінгів як інноваційної форми організації навчання, що забезпечує активізацію пізнавальної діяльності, розвиток професійних і комунікативних компетентностей, емоційного інтелекту, практичних умінь. Актуальність теми зумовлена переходом сучасної освіти до компетентної моделі, орієнтацією на результати навчання, розвиток практичних умінь, комунікативної культури, критичного мислення, здатності до командної взаємодії та професійної адаптації. Проаналізовано сучасні наукові підходи до визначення сутності тренінгових технологій, їх структурних характеристик та дидактичних можливостей. Визначено основні функції тренінгових технологій у професійній підготовці: мотиваційну, діяльну, комунікативну, розвивальну, корекційну та рефлексивну. Окреслено дидактичні умови ефективного застосування тренінгів у закладах освіти: практико-орієнтованість змісту, врахування специфіки майбутньої професії, поетапність організації, наявність зворотного зв'язку, створення безпечного освітнього середовища та підготовленість педагога до фасилітації групової роботи. Зазначено, що ці технології спрямовані на розвиток практичних умінь, відповідальності за спільний результат, конструктивного розв'язання конфліктів, сприяють формуванню навичок співпраці та прийняття рішень.

Висновки. Доведено, що застосування тренінгових технологій сприяє створенню позитивного психологічного клімату в групі, дозволяє поєднати теорію і практику, забезпечити зв'язок навчання із реальним життям. Визначено основні переваги застосування тренінгових технологій у підготовці здобувачів освіти, зокрема їх орієнтацію на суб'єктність, інтерактивність та практичну спрямованість освітнього процесу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *тренінгові технології, здобувачі освіти, методи навчання, підготовка фахівців, інтерактивне навчання, педагогічний потенціал.*

Як цитувати: Денищук І. П. Педагогічний потенціал тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2026. Вип. 86. С. 303-313. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-24>

In cites: Denyshchuk I. P. (2026). Pedagogical potential of training technologies in the professional training of higher education applicants. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, (86), 303-313. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-24> (in Ukrainian)

© Денищук І. П., 2026

[Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Вступ

Сучасна система вищої освіти спрямована на підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного та мобільного фахівця, який здатний ефективно діяти в умовах невизначеності та високої інформаційної насиченості. Важливим завданням є не лише передача знань, а й формування компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності, саморозвитку та адаптації до змінних умов суспільства. Це підсилює потребу в таких педагогічних технологіях, які забезпечують активну участь здобувача освіти в навчанні та наближають освітній процес до реальних професійних ситуацій.

Ефективним методом практичної підготовки здобувачів вищої освіти виступають тренінгові технології, які передбачають активну взаємодію учасників, використання групових вправ, рольових ігор, дискусій та рефлексії. На відміну від традиційних форм навчання, тренінги сприяють розвитку практичних навичок, дозволяють реалізувати принципи інтерактивного, особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання.

Застосування тренінгових технологій в освітньому процесі дозволяє створити сприятливе середовище для особистісного розвитку здобувачів освіти, сприяти усвідомленню власних емоцій і поведінки, підвищити їх психологічну готовність до професійної діяльності та ефективної взаємодії в соціумі. На відміну від традиційного навчання, тренінг забезпечує включення здобувача освіти в діяльність, під час якої він не лише засвоює інформацію, а й навчається застосовувати її на практиці, співпрацювати, приймати рішення та аналізувати власні дії. Якщо лекція зосереджена на монологічній подачі знань, а семінар – на дискусії, то тренінг забезпечує інтерактивну діяльність, спрямовану на відпрацювання практичних навичок. Таким чином, дослідження педагогічного потенціалу застосування тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти є актуальним, має теоретичне і практичне значення.

Проблема використання інтерактивних і тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти є

предметом уваги вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, дослідниця Н. Волкова висвітлює методологічні та методичні засади інтерактивного навчання у вищій школі, його спрямованість на активізацію пізнавальної діяльності та розвиток суб'єктної позиції студента. У працях Н. Демченко, Т. Гордієнко навчальний тренінг визначається одним із провідних засобів підготовки майбутнього вчителя [3]. В. Кульчицький розглядає тренінговий метод навчання як засіб розвитку командної взаємодії здобувачів освіти [5]. І. Олійник акцентує на тренінгових технологіях як ефективному інструменті розвитку мотивації, рефлексії та дослідницької активності здобувачів вищої освіти [6]. У працях О. Пометун доводиться, що тренінгові технології сприяють розвитку навичок співпраці, взаєморозуміння та спільного прийняття рішень. Авторка визначає педагогічний тренінг як форму, що створює умови для особистісного та творчого розвитку, самореалізації здобувачів, а також забезпечує психологічно комфортне середовище для навчання [7, с. 303].

На важливості використання тренінгів в освітньому процесі наголошує Я.Сікора. Дослідниця обґрунтовує доцільність використання тренінгів у професійній підготовці майбутніх фахівців, підкреслюючи їхню роль у формуванні компетентностей, пов'язаних із професійною комунікацією, самостійністю та готовністю до практичної діяльності [9].

Аналіз джерел і літератури дозволяє зробити висновок, що в сучасних наукових дослідженнях тренінг розглядається як активна форма навчання, що ґрунтується на досвіді учасників і забезпечує можливість застосування знань у практичній діяльності, сприяє формуванню професійних компетентностей та розвитку особистості. Підкреслюється, що тренінгові технології відповідають компетентнісній парадигмі освіти та мають значний потенціал для розвитку комунікативних, рефлексивних і соціальних умінь. Встановлено, що їх застосування сприяє формуванню soft skills, які мають важливе значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. Основними принципами проведення

тренінгів є активна участь, практична спрямованість, систематичний зворотний зв'язок, створення психологічно безпечного середовища та адаптивність змісту до потреб групи. Науковці також наголошують на ролі тренінгових технологій у розвитку творчості, самореалізації та мотивації здобувачів освіти, забезпеченні активної участі усіх учасників освітнього процесу, формуванні практичних умінь і навичок [1; 2; 4].

У зарубіжних дослідженнях студентоцентроване та активне навчання розглядаються як важливі передумови якісної вищої освіти. Дослідники наголошують, що активні форми роботи сприяють кращому засвоєнню матеріалу, підвищенню мотивації, розвитку критичного мислення й навичок співпраці, хоча їх результативність залежить від організації освітнього середовища та

методичної готовності викладача. Численні дослідження свідчать, що тренінгові технології є ефективним засобом підготовки майбутніх педагогів та фахівців різних галузей, оскільки дозволяють поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю [10; 12].

Не зважаючи на достатню кількість праць з інтерактивного навчання, питання саме педагогічного потенціалу тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти потребує подальшого цілісного осмислення.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічного потенціалу тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти, визначення їхніх основних функцій, переваг, умов ефективного використання та впливу на формування професійних компетентностей.

Об'єкти та методи дослідження

Об'єктом дослідження є процес професійної підготовки здобувачів освіти в закладах вищої освіти. У дослідженні застосовано комплекс теоретичних та аналітичних методів, що відповідають меті та завданням роботи.

Для опрацювання наукових джерел і визначення основних підходів до розуміння тренінгових технологій використано методи науково-педагогічного аналізу. З метою структурування наукових поглядів щодо педагогічного потенціалу тренінгу проведено контент-аналіз наукових публікацій, матеріалів конференцій, а також здійснено узагальнення та систематизацію досліджень. Для зіставлення традиційних і тренінгових форм організації навчання

використано метод порівняння. Для уточнення змісту ключових понять і формування теоретичних висновків було здійснено експертно-аналітичний підхід та інтерпретацію наукових джерел.

Дослідження ґрунтується на аналізі сучасних психолого-педагогічних праць, що висвітлюють проблеми професійної підготовки здобувачів освіти та використання інноваційних освітніх технологій. Застосування зазначених методів забезпечило комплексний аналіз педагогічного потенціалу тренінгових технологій та дало змогу обґрунтувати їх ефективність у професійній підготовці здобувачів освіти.

Результати та обговорення

Сучасні тенденції у сфері освіти свідчать про зростання актуальності інтерактивних методів навчання, серед яких особливе місце займають тренінгові технології. Вони сприяють формуванню практичних навичок у здобувачів освіти, здатності до рефлексії, уміння працювати в команді. Окрім того, тренінгові технології є ефективним інструментом розвитку критичного мислення, навичок конструктивної комунікації та є важливим аспектом професійного самовдосконалення майбутніх фахівців.

Особливої актуальності використання тренінгових технологій набуло в умовах зростання психологічного навантаження на молодь. Соціальні трансформації, швидкий темп життя та глобальні виклики, суттєво вплинули на психологічний стан студентської молоді. У зв'язку з цим виникає потреба у створенні освітнього середовища, яке сприятиме розвитку психологічної стійкості, здатності до подолання стресу та ефективної комунікації.

Детальний аналіз наукової літератури

довів, що єдиного тлумачення поняття «тренінг» на сьогодні не існує. Все пояснюється специфікою та умовами його застосування. Термін «тренінг» (з англ. *train, training*) має низку значень: навчання, виховання, тренування тощо; це інтерактивна форма навчання, яка сприяє не лише оволодіння знаннями, а й формування компетентностей здобувачів освіти. Він спрямований на формування знань, умінь і навичок у різних видах діяльності; розвиток особистісного потенціалу майбутніх фахівців, формування необхідних складових їхньої професійної майстерності.

Таким чином, тренінг є не лише важливим методом розвитку особистості, а й виступає найбільш ефективною моделлю підготовки здобувачів освіти різних спеціальностей, оскільки в ньому задіяна інтелектуальна, емоційна, вольова, поведінкова сфера особистості.

Під час участі в тренінгу можуть бути програні різні ситуації (пов'язані з навчальною діяльністю та особистим життям) і сформовані нові, ефективні форми реагування на них, тобто засвоюється теоретичний матеріал і відпрацьовується практично. Також тренінг має і психологічне спрямування, де здобувач освіти може розвинути навички комунікативної компетентності, відрефлексувати власні моделі спілкування, розвинути навички групової взаємодії. Крім того, учасники мають можливість обмінятися досвідом, поглянути на проблеми з різних точок зору, набути досвіду поведінкових змін.

Під час проведення тренінгу, як правило, формуються вміння організації позитивної міжособистісної взаємодії учасників, комунікації в професійній діяльності, уміння аналізувати нетипові ситуації, справлятися з емоційним напруженням у бесіді і проблемних ситуаціях. Заняття зазвичай проводяться з групою в умовах «глибокого занурення», що вимагає повного звільнення учасників від поточних справ на період тренінгу.

Метою будь-якого тренінгу є набуття особистістю більш компетентного способу поведінки при виконанні певних соціальних ролей, формування практичних навичок, способів діяльності. Після проходження тренінгу учасники опановують інструменти для більш точного

розуміння рис характеру, емоційного стану та особливостей сприйняття інформації у своєму соціальному оточенні. Це дає їм змогу по-новому будувати комунікацію, відкриваючи ширші можливості для взаємодії та впливу на людей. У результаті вони стають більш ефективними в досягненні своїх цілей у різних сферах життя.

Тренінгові технології – це інтерактивні методи навчання, що базуються на активній взаємодії учасників освітнього процесу, моделюванні професійних ситуацій та рефлексії отриманого досвіду. Вони передбачають використання різноманітних методів: рольових ігор, кейсів, дискусій, вправ, мозкового штурму тощо.

Сьогодні тренінгові технології варто розглядати як систему організації освітнього процесу, що ґрунтується на активній взаємодії учасників, наближенні навчання до практики, виконанні вправ, аналізі ситуацій, рольовому моделюванні та рефлексії. Тренінгові технології в освіті визначаються як систематизований комплекс методів і прийомів, спрямованих на активізацію особистісної діяльності здобувачів освіти та розвиток практичних умінь і професійних компетенцій [5]. Ці методи сприяють активному залученню здобувачів до освітнього процесу, стимулюють їхню пізнавальну активність та мотивують до самостійного пошуку рішень.

Педагогічний потенціал тренінгових технологій у професійній підготовці здобувачів освіти виявляється, насамперед, у їхній здатності реалізувати компетентнісний підхід. Оскільки у процесі тренінгу здобувачі не просто засвоюють зміст навчальної дисципліни, а вчать діяти. Під час заняття вони аналізують проблему, добирають способи її розв'язання, навчаються працювати в команді, аргументувати позицію, приймати рішення та оцінювати їх наслідки. Саме така логіка навчання відповідає сучасному розумінню результатів освіти, як здатності застосовувати знання в реальних або наближених до реальних умовах.

Важливою перевагою тренінгових технологій є їхня практико-орієнтованість. Тренінги дозволяють моделювати реальні професійні ситуації, що підвищує

готовність до майбутньої діяльності. Крім того, тренінгові технології забезпечують індивідуалізацію навчання, оскільки враховують індивідуальні особливості кожного учасника та сприяють розкриттю його потенціалу.

Професійна підготовка буде ефективною лише тоді, коли здобувач освіти матиме можливість неодноразово апробувати моделі професійної поведінки ще під час навчання. Через використання кейсів, ділових та рольових ігор, дискусій, мозкових штурмів, симуляцій, вправ на ухвалення рішень і командну взаємодію тренінгові технології створюють освітні ситуації, у яких формується досвід майбутньої професії. Це особливо важливо для спеціальностей, що передбачають інтенсивну комунікацію, відповідальність, управлінські дії, роботу з людьми, інформацією чи ризиком.

Тренінгові технології мають значний мотиваційний ресурс. Активна участь у розв'язанні практичних завдань, обговоренні професійних ситуацій та отриманні негайного зворотного зв'язку підвищує інтерес до навчання, формує усвідомлення його професійної значущості та сприяє внутрішній мотивації. На відміну від пасивного сприйняття навчального матеріалу, тренінг залучає емоційний, інтелектуальний і поведінковий компоненти діяльності, що позитивно впливає на стійкість навчальних результатів.

Тренінг є особистісно орієнтованою технологією, яка розкриває потенційні можливості кожного здобувача, що дає змогу проєктувати індивідуальну траєкторію. Проєктування індивідуальної траєкторії у процесі тренінгу має кілька етапів: функціональний (усвідомлення та корекція мети, планування результатів), змістовий (аналіз програм навчання, визначення оптимальних методів навчання на основі індивідуальних особливостей здобувачів), операційний (розроблення структури освітнього маршруту), контрольний етап (рефлексія та самооцінка результатів навчання) [6].

Окремо слід підкреслити розвивальний потенціал тренінгових технологій. Вони сприяють формуванню не лише спеціальних, а й загальних компетентностей: комунікативності,

емоційного інтелекту, толерантності до інших поглядів, здатності до самопрезентації, саморегуляції, лідерства, рефлексії та адаптивності. У сучасній професійній діяльності саме ці якості часто визначають здатність фахівця ефективно діяти в команді, адаптуватися до змін і будувати конструктивну взаємодію з колегами, клієнтами чи здобувачами освіти [7, с. 303]. У процесі тренінгу здобувачі освіти аналізують власний досвід, що сприяє формуванню педагогічної рефлексії.

У структурі педагогічного потенціалу тренінгових технологій можна виокремити кілька ключових функцій:

- мотиваційна функція забезпечує інтерес до навчання та внутрішню включеність здобувача освіти;

- діяльнісна функція пов'язана з відпрацюванням практичних способів дій;

- комунікативна функція реалізується через міжособистісну взаємодію та вироблення навичок професійного спілкування;

- розвивальна функція спрямована на формування особистісних якостей і гнучких навичок;

- рефлексивна функція дає змогу аналізувати власний досвід, виявляти помилки й коригувати подальшу діяльність;

- корекційна функція проявляється в можливості безпечного відпрацювання неефективних моделей поведінки та їх поступового вдосконалення.

Ці функції взаємопов'язані і в сукупності забезпечують цілісність професійної підготовки.

Варто зауважити, що тренінгові технології включають широкий спектр методів і прийомів, серед яких важливе місце посідають групові дискусії, рольові та ділові ігри, моделювання життєвих ситуацій, вправи на розвиток комунікативних навичок, а також рефлексивні завдання. Такі методи сприяють формуванню практичних умінь, підвищують рівень усвідомлення власної поведінки та допомагають здобувачам освіти краще розуміти інших людей. Практичні вправи на розвиток лідерства, командної взаємодії, адаптивності та стресостійкості дозволяють студентам не лише здобувати знання, а й інтегрувати їх у власний досвід, що відповідає світовим освітнім тенденціям [7, с. 303].

Разом з тим ефективність тренінгових технологій залежить від дотримання певних педагогічних умов.

По-перше, зміст тренінгу повинен відповідати освітній програмі та реальним професійним завданням майбутнього фахівця.

По-друге, необхідною є логічна послідовність етапів: мотивація, актуалізація досвіду, опрацювання проблеми, практична взаємодія, рефлексія та оцінювання результатів, використання проблемних і практико-орієнтованих завдань.

По-третє, важливим є створення безпечного й доброзичливого освітнього середовища, у якому здобувачі не бояться висловлювати позицію, помилятися та вчитися через досвід. Необхідно забезпечити активну взаємодію між учасниками, а також поєднувати тренінгові технології з іншими методами навчання.

По-четверте, викладач має володіти фасилітаційними, комунікативними та методичними вміннями, оскільки слабка організація тренінгу може знизити його педагогічний ефект. Сучасні огляди активного навчання прямо вказують, що якість реалізації тут критично важлива. Дослідники доводять, що основна відмінність від традиційних форм навчання полягає не лише у використанні інтерактивних методів, а й у зміні ролі викладача (тренера). Він виступає не джерелом готових знань, а фасилітатором, організатором групової взаємодії й консультантом у процесі вироблення рішень. Викладач у тренінгу також має зберігати неупередженість і внутрішню стійкість. Водночас найефективніший вибір його ролі визначається особливостями конкретної групи та тим, що є для неї найбільш корисним у певний момент. Важливо також враховувати етап розвитку групи, поступово зменшуючи свою активність і передаючи ініціативу учасникам. Це сприяє тому, що група самостійно робить відкриття та формулює власні висновки.

Крім того, завдання тренера полягає й у створенні безпечної психологічної атмосфери, позитивної динаміки групи, підтримці мотивації, заохоченні відкритого спілкування та активної участі кожного. Саме рівень професійної майстерності

викладача значною мірою визначає довіру в групі, ефективність взаємодії та загальні результати тренінгу.

Важливе значення має структура тренінгів, яку варто враховувати при їх використанні в освітньому процесі. Тренінгове заняття зазвичай поділяється на три взаємопов'язані етапи: вступний, основний і завершальний. Вступна частина є невід'ємною складовою кожної зустрічі, проте займає обмежений час (приблизно 10–20 хвилин). Вона виконує кілька важливих функцій. Передусім відбувається створення сприятливої психологічної атмосфери, зазвичай через процедуру знайомства та коротку самопрезентацію учасників, нагадування та осмислення матеріалу попередніх занять, а також отримання зворотного зв'язку від учасників. Це може реалізовуватися через коротке обговорення, рефлексію власного досвіду або експрес-перевірку виконаних завдань.

Далі увага зосереджується на темі поточного заняття: учасників залучають до її осмислення та формування власних очікувань щодо результатів. Такий підхід дозволяє активізувати наявні знання й усвідомити практичну цінність навчання, що, своєю чергою, підсилює внутрішню мотивацію.

Науковці радять формувати правила поведінки під час тренінгу спільно з учасниками або ж презентувати їх викладачем із подальшою можливістю обговорення, доповнення чи коригування. Такий підхід сприяє більшій залученості та прийняттю групових норм. Важливо не дублювати вже сказане, а доповнювати думки інших. Також підкреслюється необхідність активної участі, доброзичливого ставлення та поваги до позиції кожного члена групи. Зазвичай базові правила передбачають, що учасники висловлюються по черзі, дотримуються лаконічності та говорять по суті [8, с. 73].

Основна частина тренінгу є найдовшою за тривалістю та найбільш змістовно насиченою. Вона зазвичай включає виконання низки тематичних завдань, які поєднуються з руханками (короткими вправами для зниження фізичного та психологічного напруження). Завдання тренера полягає в тому, щоб вибудувати матеріал у чіткій логічній

послідовності та відібрати найважливіші знання й уміння, які реально засвоїти за відведений час.

Пояснювальні елементи (міні-лекції, інструктаж, демонстрації) мають бути максимально стислими і чергуватися з інтерактивними формами роботи, такими як дискусії, дебати, мозкові штурми чи аналіз конкретних ситуацій. Для розвитку практичних навичок варто використовувати ділові та рольові ігри, кейс-методи, практичні вправи, проекти. Важливо, щоб кожна вправа завершувалася коротким обговоренням і підсумовуванням результатів, що дозволяє закріпити отриманий досвід та розвинути компетенції.

Завершальний етап тренінгового заняття спрямований на узагальнення та підбиття підсумків усього опрацьованого матеріалу. У його межах також відбувається отримання зворотного зв'язку від учасників, виконання вправ на розслаблення та безпосереднє завершення роботи.

Важливо, щоб цей етап логічно поєднував усі розглянуті протягом заняття теми, формуючи цілісне уявлення про пройдений матеріал. Окрім цього, завершення заняття створює простір для відповідей на запитання учасників і визначення орієнтирів для подальшої роботи. Важливо, щоб учасники завершували тренінг із позитивними емоціями, мотивацією та готовністю до подальшого застосування отриманих знань і навичок.

Варто наголосити, що в процесі професійної підготовки здобувачів освіти

доцільно використовувати різні види тренінгів: лідерські, комунікативні, мотиваційні, професійно-практичні, адаптаційні, тренінги командної взаємодії, стресостійкості, критичного мислення та прийняття рішень. Їх вибір зумовлюється спеціальністю, етапом навчання та очікуваними результатами. Наприклад, для майбутніх педагогів важливими є тренінги педагогічної рефлексії й комунікації, для управлінців – тренінги лідерства й ухвалення рішень, для фахівців соціономічного профілю – тренінги емпатії, взаємодії та професійного самоконтролю. Важливим є також використання сучасних інструментів (цифрові платформи, гейміфікація), що розширюють можливості тренінгового навчання.

Практика застосування тренінгових технологій у закладах освіти свідчить про їх високу ефективність. У процесі тренінгових занять здобувачі освіти мають можливість не лише отримувати нові знання, але й застосовувати їх на практиці, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та формуванню необхідних психологічних навичок. Крім того, тренінгова робота створює сприятливі умови для розвитку довіри, відкритості та взаємопідтримки у групі.

Таким чином, використання тренінгових технологій у освітньому процесі сприяє комплексному розвитку компетентності здобувачів освіти, формує навички ефективної комунікації, саморегуляції та соціальної взаємодії. Це, у свою чергу, підвищує рівень їх професійної підготовки та сприяє успішній адаптації у майбутній професійній діяльності.

Висновки

У результаті проведеного дослідження встановлено, що формування професійної компетентності здобувачів освіти є важливим завданням сучасної системи освіти. З'ясовано, що одним із ефективних засобів розвитку особистості студентів закладів вищої освіти є використання тренінгових технологій. Тренінгові форми роботи сприяють активному залученню здобувачів освіти до освітнього процесу, розвитку комунікативних навичок, формуванню емоційної стійкості та здатності до конструктивної взаємодії в групі.

Дослідження показують, що тренінгові технології сприяють активному розвитку особистості в професійній сфері та формуванню її психологічної готовності до майбутньої діяльності. Це допомагає запобігати професійному вигоранню, забезпечує більш гармонійну взаємодію в майбутньому.

Встановлено, що застосування тренінгових методів (групових дискусій, рольових ігор, моделювання ситуацій, рефлексивних вправ) дозволяє створити сприятливе освітнє середовище для розвитку особистісного потенціалу

студентів. Завдяки цьому підвищується рівень їх психологічної готовності до професійної діяльності та соціальної взаємодії.

Використання тренінгових технологій сприяє переходу від традиційного навчання до інтерактивної, особистісно орієнтованої моделі освіти. Їх запровадження підвищує ефективність освітнього процесу та рівень підготовки майбутніх фахівців.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та впровадженні комплексних тренінгових програм, спрямованих на розвиток психологічної компетентності здобувачів освіти в закладах вищої освіти, створенні методичних моделей застосування тренінгових технологій у різних галузях освіти та їх інтеграції з цифровими освітніми середовищами.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автор повністю дотримувався етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

У роботі не використано ресурс штучного інтелекту.

Список використаної літератури

1. Абрамова, О., Пуляк, О., Терещук, А. Формування м'яких навичок у здобувачів освіти через застосування тренінгових технологій. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2021. № 18 (47). С. 10–28. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18\(47\)-10-28](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18(47)-10-28)
2. Бахтярова, Х., Жуков, Ю. Тренінг як інноваційна методика практичної підготовки майбутніх магістрів з професійної освіти. *Педагогічна академія: Наукові записки*. 2024. № 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12605712>
3. Демченко, Н., Гордієнко, Т. Особливості використання навчального тренінгу як засобу підготовки майбутнього вчителя. *Наукові записки. Серія Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2023. № 1. С. 71–78. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP-1-71-78>
4. Кочерга, О. М. Особливості використання тренінгових технологій у процесі формування практичної компоненти професійної підготовки майбутнього учителя. *Молодий вчений*. 2014. 2(05). С. 116–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_2%2805%29_28
5. Кульчицький, В. Й. Тренінгові технології як засіб розвитку командної взаємодії здобувачів освіти. *Академічні візії*. 2026. Вип. 51. С. 1–10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18593662>
6. Олійник, І. В. Тренінгові технології як ефективний інструмент оптимізації в майбутніх докторів філософії мотивації та цілепокладання до дослідницької діяльності. *Наукові записки Малої академії наук України*. 2022. №2 (24). С. 82–90. <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-10>
7. Пометун, О. Навчальний тренінг як провідна форма підвищення кваліфікації вчителів ЗСО у контексті вимог Нової української школи. *Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти* : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. 23 червня 2022 р. Київ: ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. С. 302–306. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732214/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20.pdf>
8. Похилок, О. Особливості тренінгових технологій виховання лідерських якостей майбутніх спеціалістів освітньої галузі. *Молодий вчений*. 2023. 1.1(113.1). С. 69–74. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-17>
9. Сікора, Я. Б. Використання тренінгів у професійній підготовці компетентних фахівців з інформатики. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. 2011. Вип. 36. С. 115–121. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/5563/1/Sikora.pdf>
10. Bonnes, C., Hochholdinger, S. Approaches to Teaching in Professional Training: a Qualitative Study. *Vocations and Learning*. 2020. Vol. 13. Pp. 459-477. <https://doi.org/10.1007/s12186-020->

[09244-2](#)

11. Dell'Aquila, E., Marocco, D., Ponticorvo, M., di Ferdinando, A., Schembri, M., Miglino, O. *Educational Games for Soft-Skills Training in Digital Environments*. New Perspectives. Switzerland: Springer, 2017. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-06311-9>
12. Martin-Alguacil, N.; Avedillo, L.J. Student-Centered Active Learning Improves Performance in Solving Higher-Level Cognitive Questions in Health Sciences Education. *Int. Med. Educ.* 2024. Vol. 3(3). Pp. 346-362. <https://doi.org/10.3390/ime3030026>
13. Osorio Vanegas H. D., Segovia Cifuentes Y. de M., Sobrino Morrás Á. Educational technology in teacher training: a systematic review of competencies, skills, models, and methods. *Education Sciences*. 2025. Vol. 15, No. 8. <https://doi.org/10.3390/educsci15081036>
14. Rozhnova, T., Tymoshko, H., Sholokh, O., Yakymenko, S., Volotovska, T. The future of soft skills training: innovations in the higher education system. *Brazilian Journal of Education, Technology and Society*. 2024. Vol. 17, No. 1. Pp. 472-481. <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.n1.472-481>
15. Shalgimbekova, K., Smagliy, T., Kalimzhanova, R., Suleimenova, Z. Innovative teaching technologies in higher education: efficiency and student motivation. *Cogent Education*. 2024. Vol. 11, No. 1. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2425205>
16. da Silva, M. N. P., Lago, E. C., Nery, I. S., Almeida, C. A. P. L., Tapety, F. I. Maia, A. B. B., da Silva, E. S. Elderly health: professional training and performance in primary health care. *Bioscience Journal*. 2020. Vol. 36(4). Pp. 1454–1460. <https://doi.org/10.14393/BJ-v36n4a2020-42688>

Стаття надійшла до редакції 28.03.2026

Стаття рекомендована до друку 30.04.2026

Опубліковано 31.05.2026

I. P. DENYSHCHUK, PhD (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Psychology, Social work and Humanities
e-mail: innashpychak299@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-9570>
Open International University of Human Development "Ukraine" Rivne Institute,
Kotlyarevskoho St., 1v, Rivne, 33028, Ukraine

PEDAGOGICAL POTENTIAL OF TRAINING TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS

Purpose. The purpose of the article is to theoretically substantiate the pedagogical potential of training technologies and determine their role in the formation of competencies of higher education applicants in the conditions of the modern educational environment.

Methods. The study used a set of theoretical methods: scientific and pedagogical analysis, problem approach, theoretical analysis of scientific sources, comparison, generalization and systematization, as well as methods of processing results. The use of these methods allowed for a comprehensive study of the pedagogical potential of training technologies and to substantiate their effectiveness in the formation of education applicants.

Results. The article reveals the essence of training technologies as a set of active learning methods. The expediency of using training as an innovative form of organizing learning, which ensures the activation of cognitive activity, the development of professional and communicative competencies, emotional intelligence, and practical skills, is substantiated. The relevance of the topic is due to the transition of modern education to a competency model, orientation on learning outcomes, development of practical skills, communicative culture, critical thinking, ability for team interaction and professional adaptation. Modern scientific approaches to determining the essence of training technologies, their structural characteristics and didactic capabilities are analyzed. The main functions of training technologies in professional training are determined: motivational, activity, communicative, developmental, correctional and reflective. Didactic conditions for the effective use of training in educational institutions are outlined: practice-oriented content, taking into account the specifics of the future profession, phased organization, the presence of feedback, the creation of a safe educational environment and the teacher's readiness to facilitate group work. It is noted that these technologies are aimed at developing practical skills, responsibility for a common result, constructive conflict resolution, and contribute to the formation of cooperation and decision-making skills.

Conclusions. It is proven that the use of training technologies contributes to the creation of a positive psychological climate in the group, allows you to combine theory and practice, and ensure the connection of learning with real life. The main advantages of using training technologies in the training of students are identified, in particular their orientation to subjectivity, interactivity, and practical orientation of the educational process.

KEY WORDS: *training technologies, higher education applicants, teaching methods, training of specialists, interactive learning, pedagogical potential.*

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript. Furthermore, the authors has fully adhered to ethical standards, including those related to plagiarism, data falsification, and duplicate publication.

The work does not use artificial intelligence resources.

References

1. Abramova, O., Puliak, O., Tereshchuk, A. (2021). Formation of soft skills in educators through the application of training technologies. *Bulletin of postgraduate education. Educational Sciences Series*, 18 (47), 10–28. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18\(47\)-10-28](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18(47)-10-28) (in Ukrainian).
2. Bakhtiarova, K., Zhukov, Y. (2024). Training as an innovative method of practical preparation of future masters in vocational education. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*, (7). <https://doi.org/10.5281/zenodo.12605712> (in Ukrainian).
3. Demchenko, N., Hordiienko, T. (2023). Features of using educational training as a means for future teacher training. *Research Notes. Series "Psychology and Pedagogy Research" (Nizhyn Mykola Gogol State University)*, (1), 71–78. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP-1-71-78> (in Ukrainian).
4. Kocherha, O. M. (2014). The peculiarities of using training technologies at the process of formation of practical component of the professional training of future. *Young Scientist*, 2(05), 116–119. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_2%2805%29_28 (in Ukrainian).
5. Kulchytskyi, V. Y. (2026). Training technologies as a means of developing team interaction among learners. *Academic Visions*, 51, 1–10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18593662> (in Ukrainian).
6. Oliinyk, I. V. (2022). Training technologies as an effective tool of optimization of motivation and goal participation of future doctors of philosophy. *Scientific Notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*, 2 (24), 82–90. <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-10> (in Ukrainian).
7. Pometun, O. (2022). Educational training as a leading form of advanced training of teachers of the Higher Education Institutions in the context of the requirements of the New Ukrainian School. *Variant models and technologies of transformation of professional development of specialists in the conditions of open education: collection of materials. All-Ukrainian scientific-practical*, June 23, 2022. Kyiv: Higher Educational Institution "Institute of Education Management" (302–306). <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732214/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20.pdf> (in Ukrainian).
8. Pokhyliuk, O. (2023). Features of training technologies for educating the leadership qualities of future specialists in the educational field. *Young Scientist*, 1.1(113.1), 69–74. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-17> (in Ukrainian).
9. Sikora, Ya. B. (2011). Use of trainings in professional training of competent specialists in informatics. *Psychological and pedagogical problems of rural school: collection of scientific works of Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychnyna*, 36, 115–121. <https://eprints.zu.edu.ua/5563/1/Sikora.pdf> (in Ukrainian).
10. Bonnes, C., Hochholding, S. (2020). Approaches to Teaching in Professional Training: a Qualitative Study. *Vocations and Learning*, 13, 459–477. <https://doi.org/10.1007/s12186-020-09244-2>
11. Dell'Aquila, E., Marocco, D., Ponticorvo, M., di Ferdinando, A., Schembri, M., Miglino, O. (2017). *Educational Games for Soft-Skills Training in Digital Environments*. New Perspectives. Switzerland: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-06311-9>

12. Martin-Alguacil, N.; Avedillo, L.J. (2024). Student-Centered Active Learning Improves Performance in Solving Higher-Level Cognitive Questions in Health Sciences Education. *Int. Med. Educ.*, 3(3), 346-362. <https://doi.org/10.3390/ime3030026>
13. Osorio Vanegas, H. D., Segovia Cifuentes, Y. de M., Sobrino Morrás, Á. (2025). Educational technology in teacher training: a systematic review of competencies, skills, models, and methods. *Education Sciences*, 15 (8). <https://doi.org/10.3390/educsci15081036>
14. Rozhnova, T., Tymoshko, H., Sholokh, O., Yakymenko, S., Volotovska, T. (2024). The future of soft skills training: innovations in the higher education system. *Brazilian Journal of Education, Technology and Society*, 17 (1), 472-481. <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.n1.472-481>
15. Shalgimbekova, K., Smagliy, T., Kalimzhanova, R., Suleimenova, Z. (2024). Innovative teaching technologies in higher education: efficiency and student motivation. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2425205>
16. da Silva, M. N. P., Lago, E. C., Nery, I. S., Almeida, C. A. P. L., Tapety, F. I. Maia, A. B. B., da Silva, E. S. (2020). Elderly health: professional training and performance in primary health care. *Bioscience Journal*, 36 (4), 1454–1460. <https://doi.org/10.14393/BJ-v36n4a2020-42688>

The article was received by the editors 28.03.2026

The article is recommended for printing 30.04.2026

Published 31.05.2026